

Strateginotat for økonomiplanperioden 2020-2023

Innledning.....	3
Demografiske forhold i Inderøy kommune og utfordringer knyttet til dette	3
Satsinger i kommuneproposisjon 2020	4
Frie inntekter 2020-2023.....	4
Ny kommunelov	6
Kommunereformen.....	6
Digitalisering.....	6
Eiendomsskatt	6
Toppfinansiering særlig ressurskrevende tjenester	7
Investeringsstilskudd heldøgns omsorgsplasser	7
Kompensasjon for endringer i regelverket i arbeidsavklaringspenger i 2019.....	7
Tilskudd til lokalkjøkken	7
Pensjonskostnader	7
Endringer i perioden 2021-2023	7
Rådmannens vurderinger av kommuneproposisjon 2020	8
Kommunens økonomiske status pr. i dag	8
Rammer i økonomiplan 2020-2023.....	8
Frie inntekter 2020-2023.....	9
Eiendomsskatt	9
Finansutgifter	10
Fellesutgifter.....	10
Utfordringsbildet virksomhetsområdene.....	11
Oppvekst.....	11
NAV.....	12
Helse og omsorg.....	12
Eiendom og kommunalteknikk.....	13
Satsingsområder og effektiviseringsarbeid	14
Innledning.....	14
Pågående organisasjonsutvikling og effektiviseringsprosjekter	14
Digitalisering - Diginn	16
Innherred Innkjøp.....	16
Sykefraværprosjektet.....	16
Helseplattformen	16

Mulige virkemidler	17
Mulige innsparingstiltak - innspill fra ledergruppen	17
Reduksjon av minimumsnivå for avdrag	17
Økning i promillesats for eiendomsskatt.....	17
Oppsummering av utfordringsbildet for 2020 og videre arbeid	18
Investeringsrammer 2020- 2023	18
Helsehus	18
Oppvekstutreding.....	20
Konklusjon	20

Innledning

Etter kommunens økonomiske planleggingssystem skal strateginotatet legges fram for kommunestyret i juni i året før kommende økonomiplanperiode.

Strateginotatet skal gi et overordnet bilde av de økonomiske rammene for kommunens drift og investeringer for perioden 2020 til 2023

Utgangspunktet for strateginotat er gjeldende budsjett og økonomiplan for perioden 2019-2022, politiske vedtak samt kommuneproposisjon 2020 (Prp. 88S). Notatet tar opp eventuelle behov for endringer i forutsetningene som ble lagt til grunn for gjeldende økonomiplan, vedtatt av Kommunestyret i desember 2018.

I dette notatet vil rådmannen redegjøre kort for endringer som kan ha betydning for kommunens økonomiske planer generelt og for planleggingsrammene for 2020. Strateginotatet er dermed på mange måter å betrakte som første fase i det forestående budsjettarbeidet for perioden 2020 – 2023.

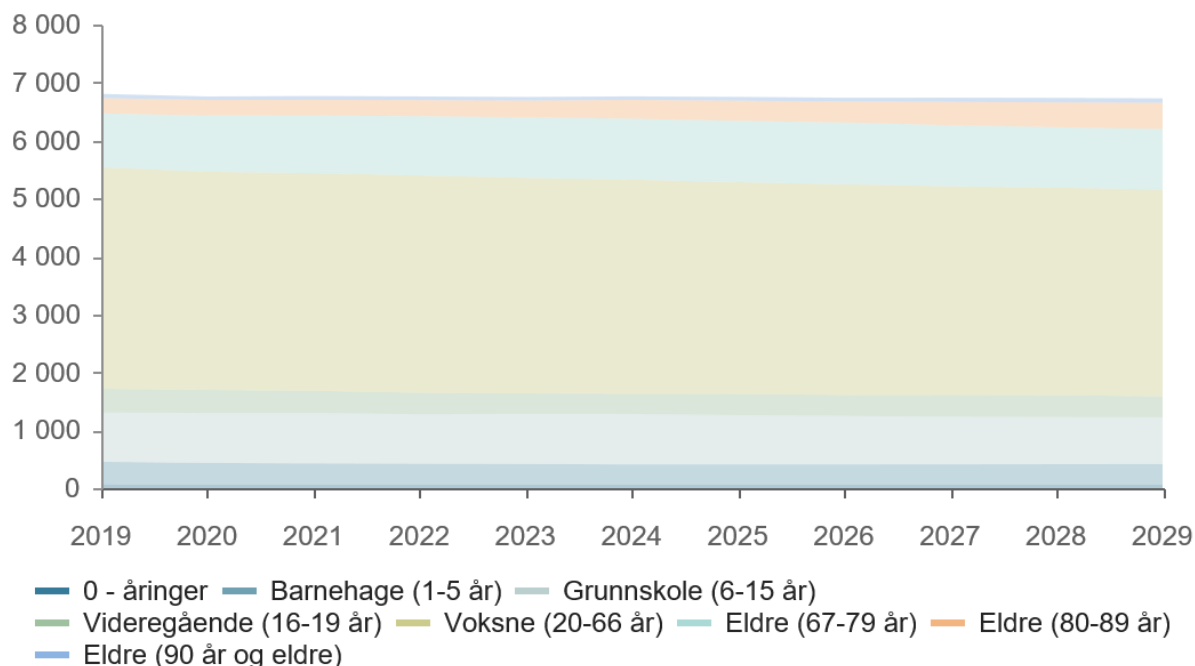
Demografiske forhold i Inderøy kommune og utfordringer knyttet til dette

I Norge har endringene i befolkningen over flere år trukket i retning av lavere utgiftsbehov pr innbygger som følge av en lavere andel innbyggere i aldersgrupper med stor utgiftsbehov. I løpet av få år snur dette. De nærmeste ti-årene vil andelen eldre i befolkningen øke kraftig. Dette vil gi utfordringer for finansieringen av velferdsstaten og kommunesektoren. En aldrende befolkning vil isolert sett trekke opp utgiftene til helse og omsorgstjenestene og samtidig bidra til lavere sysselsetting og dermed svekke skattegrunnlaget.

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi har foretatt en beregning som viser at kommunesektoren kan få merutgifter i 2020 på om lag 1,3 mrd. kroner knyttet til demografisk utvikling.

Inderøy kommune har iverksatt en omstrukturering av helse og omsorgstilbudet for å være bedre i stand til å tilpasse møte demografiendringene og tilhørende utgiftsbehov.

Strateginotatet legger til grunn en uendret befolkning i planperioden, 6804 som er folketallet pr 1.5.19. Dette til tross for at befolkningsprognosen viser en svak nedgang, og en lavere befolkningsvekst enn landet for øvrig.

Figur: Befolkningsprognose 2019-2029 Middels nasjonal vekst

Som figuren over viser anslås en negativ vekst i den yngre del av befolkningen mens den eldre delen av befolkningen vil øke. I de neste 10 årene anslås en nedgang i befolkningen med 77 innbyggere, til 6727. Aldersgruppen 67 og eldre øker med 307 som i hovedsak skyldes aldersgruppen 80-89 år som øker med 192 innbyggere en vekst på 61,5%.

Det vil dermed være nedgang i yngre aldergrupper. Størst relativ nedgang er det i antall fødte (0-åringar) og aldersgruppen voksne (20-66 år) med en nedgang på 254 personer.

Denne utviklingen antas å bringe på bane nye utfordringer mht. personell, dimensjonering og organisering av kommunens tjenesteapparat. Endringen forventes også å påvirke nivået på kommunens frie inntekter.

Satsinger i kommuneproposisjon 2020

Frie inntekter 2020-2023

Regjeringen foreslår en vekst i frie inntekter i intervallet 1,0 til 2,0 mrd. kroner til kommunene. Realveksten anslås til 0,2 – 1,5 mrd. kroner som tilsvarer en vekst på 0 – 0,3 %. Dette er på samme nivå som revidert nasjonalbudsjett for 2019. Det legges til grunn samme distriktsindeks i 2020 som i 2019.

Rådmannen legger til grunn anslag fra KS sin prognosemodell (STOLP- modellen) som er oppdatert i henhold til kommuneproposisjonen. KS begrunner anslagene slik:

Realveksten frie inntekter med 1,3 mrd. kroner på nasjonal nivå. er i nedre del av intervallet staten oppgir for kommunene (1,0 – 2,0 mrd. kroner).

Det forsiktige vekstanslaget legger til grunn usikkerhet om det vil komme signaler/føringer knyttet til deler av realveksten samt usikkerhet knyttet til handlingsrom i budsjettpolitikken framover.

I fordelingen av anslaget mellom skatt og rammetilskudd for 2020 er det lagt til grunn at skatteinntektene (inkl. eiendomsskatt) skal utgjøre omlag 40 pst av kommunens samlede inntekter.

Det er tatt hensyn til en viss vekst i samlede inntekter i 2020 og oppjustering av skatteanslaget for 2019.

I kommuneproposisjonen er det ikke lagt inn føringer på frie inntekter, men det er varslet en oppgaveoverføring og innlemming av øremerkede tilskudd i frie inntekter. Dette omtales nedenfor. Regjeringen legger opp til at veksten i frie inntekter skal være større enn veksten i demografi og pensjonsutgiftene. Prognosen for frie inntekter som rådmannen legger til grunn bygger på denne forutsetningen.

Innlemming av øremerkede tilskudd i 2020

I kommuneproposisjonen varsles både oppgaveendringer og innlemming av øremerkede tilskudd i rammetilskuddet fra 2020. Det er usikkerhet til hvordan dette faktisk vil slå ut for den enkelte kommune, men prognosemodellen har lagt til grunn følgende endringer fra 2020 knyttet til oppgaveoverføring og innlemming av tilskudd. Prognosen for Inderøy kommune angir en kompensasjon på 2,1 mill. i rammetilskuddet for øremerkede tilskudd. Rådmannen har pr dato ikke tilstrekkelig informasjon til å vurdere om innlemmingen kompenseres i sin helhet. Følgende tilskudd innlemmes:

- *Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens.*
Kommunene kan fra 1.1.2020 få plikt til å tilby slike tjenester. Øremerket tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. Tilskudd for Inderøy kommune i 2019 utgjør 726 350 kroner.
- *Lovkrav om psykologkompetanse.*
Tidligere øremerket tilskudd til psykologiårsverk innlemmes i rammetilskuddet fra 1.1.20. Regjeringen bemerker at øremerket tilskudd i 2018 legger til rette for at alle kommuner kan motta tilskudd til å rekruttere psykolog innen lovkravet trer i kraft. Inderøy kommune mottar i 2019 tilskudd til 2 psykologstillinger på til sammen kr 820 000.
- *Tilskudd til boligetablering og boligtilpasning til vanskeligstilte på boligmarkedet.*
Øremerket tilskudd til etablering og tilpasning av bolig foreslås innlemmes i rammetilskuddet. Inderøy kommune har i 2019 mottatt tilskudd på kr 100 000 kroner.
- *Tilskudd til klinisk veterinærvakt utenom åpningstid*
Kommunen har ansvaret for tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell, herunder klinisk veterinærvakt utenom ordinær arbeidstid. Tilskuddet som tidligere har vært øremerket foreslås innlemmet i rammetilskuddet.
- *Forvaltningsansvar for landbrukspolitiske tilskudd, samt tilskudd til samordning av lokale rus- og kriminalforebyggende tiltak er innlemmet i rammetilskuddet fra 2020.*

I tillegg varsler kommuneproposisjonen om innlemming av to andre tilskuddsordninger i rammetilskuddet, fra 2020. Disse innlemmingene har det ikke vært mulig å anslå i STOLP-modellen. Dette gjelder:

- *Lærernorm i grunnskolen*
Fra 2020 innlemmes tilskudd til tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats 1. – 10. tinn. Midlene skal gis en særskilt fordeling som ivaretar både kommuner med et relativt og absolutt behov for lærerårsverk, og videreføres om lag på samme nivå som i 2019. Dette vil si om lag 1,7 mill. kroner for Inderøy kommune. Regjeringen varsler at midlene fra 2021 vil fordeles etter ny delkostnadsnøkkel for grunnskole.
- *Forvaltning av små verneområder*
Kommuner som har mindre verneområder som per i dag ikke forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyrer, har fått tilbud om å overta forvaltningsmyndighet. Hittil har 60

kommuner ønsket dette oppgaven. Overføring av midler i rammetilskuddet til kommunene vil bli håndtert i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 som legges fram høsten 2019.

Distriktsindeks

I kommunens inntektssystem har regjeringen varslet at det kommer en ny distriktsindeks. Indeksen brukes som grunnlag for å fordele distriktspolitisk tilskudd. Det pågår en faglig gjennomgang av indeksen som skal være ferdig innen august 2019. For 2020 benyttes samme distriktsindeks som inneværende år.

Ny kommunelov

Ny kommunelov trer i kraft høsten 2020. Formålet er å styrke det kommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. Departementet vil i løpet av 2019 fastsette nye forskrifter til kommuneloven. Ny kommunelov skal blant annet inneholde ny regulering av krav til internkontroll med kommuneplikter og skal erstatte en rekke særlover.

Kommunereformen

Kommuneproposisjon 2020 omtaler fortsatt satsing på kommunereform. Regjeringen vil fortsatt legge til rette for at kommunene som ønsker å slå seg sammen gjennom gjensidige lokale vedtak får økonomisk kompensasjon. Virkemidler som bla. engangstilskudd, regiontilskudd og inndelingstilskudd videreføres. Nedtrapping av inndelingstilskudd endres ikke. Inderøy kommune vil få en nedtrapping på mottatt inndelingstilskudd fra 2027-2032.

Forslag om å endre eiendomsskatteloven er på høring med frist 12. juli 2019. Forslaget skal legge til rette for at sammenslåtte kommuner får mulighet til å harmonisere eiendomsskatten i den nye kommune.

Digitalisering

Kommuneproposisjonen trekker fram behovet for innovativ og brukerorientert offentlig sektor og behov for fornying og innovasjon. Nasjonalt program for utvikling og velferdsteknologi som har som målsetting å møte kommunens informasjons- og kunnskapsbehov for å tilrettelegge for bred bruk av velferdsteknologiske løsninger, videreføres ut 2020.

Regjeringen vil i løpet av 2019 legge fram digitaliseringsstrategi for offentlig sektor med mål om å forsterke innsats, samarbeid og samordning.

Digitalisering av helse og omsorgstjenesten

I henhold til revidert nasjonalbudsjett vil regjeringen komme tilbake til kommunesektorens bidrag til finansiering av veksten i kostnadene til nasjonal e-helseløsninger i statsbudsjettet for 2020.

Eiendomsskatt

Stortinget har bedt regjeringen sørge for at det gis tilnærmet full kompensasjon til kommuner som får redusert eiendomsskatteinntekter fra næringsvirksomhet som følge av utfasing av produksjonsutstyr. Det er imidlertid satt en begrensning til 500 mill kroner og gjelder ikke nyetableringer etter til 1.1. 17.

Toppfinansiering særlig ressurskrevende tjenester

Toppfinansiering av ressurskrevende tjenester og innrapportering av personer med psykisk utviklingshemming er to ordninger som omfordeler betydelige midler til kommunen. Det er opprettet et prosjekt for å blant annet å vurdere behov for endringer i regelverket og utforming av ordningene.

Investeringstilskudd heldøgns omsorgsplasser

I revidert nasjonalbudsjett for 2019 økes rammen for investeringsstilskudd med om lag 900 plasser på grunn av stor søknadsinngang. Bevilgningen fordeles likt mellom tilskudd til rehabilitering og tilskudd til netto tilvekst.

Kompensasjon for endringer i regelverket i arbeidsavklaringspenger i 2019

I 2018 reduserte regjeringen den maksimale stønadsperioden fra fire til tre år. Dette har medført at flere personer mottar økonomisk sosialhjelp. Det er i revidert nasjonalbudsjett for 2019 satt av 90 mill kroner til kommunene for å kompensere for anslåtte merutgifter til økonomisk sosialhjelp i 2019. Kommuneproposisjonen omtaler ikke kompensasjon i 2020.

Tilskudd til lokalkjøkken

I revidert nasjonalbudsjett foreslås det å opprette et investeringsstilskudd til lokale kjøkkenløsninger med eget produksjonskjøkken fra 1.1.10.2019. Ordningen gjelder tilskudd til etablering eller gjenetablering av lokale kjøkkenløsninger med eget produksjonskjøkken ved eksisterende sykehjem og omsorgsboliger for personer med heldøgns tjenestetilbud.

Pensjonskostnader

Det anslås en negativ vekst i kommunesektorens samlede pensjonskostnader, utover det som dekkes av kommunal deflator. Det understrekes i proposisjonen at anslaget er beheftet med betydelig usikkerhet.

Ny offentlig tjenstepensjon innføres fra 2020. Dette vil påvirke pensjonspremiene og kravet til premiereserve i kommunesektoren.

Endringer i perioden 2021-2023

Det er ikke lagt inn anslag for generell realvekst for perioden 2021-2023.

I prognosemodellen er rammetilskuddet fra 2021 – 2023 justert iht. varsel at det øremerkede tilskuddet til frivillighetssentraler skal innlemmes i rammetilskuddet.

Fra 2020 skal skattegrunnlaget for boliger og fritidseiendommer nedjusteres med 30 %. Dette vil si at inntekstpotensiale knyttet til eiendomsskatt blir redusert. Dette kompenseres ikke fra staten.

Stortinget har avsatt 500 mill kr som skal være full kompensasjon for reduserte inntekter i beskatning verk og bruk. Beløp for Inderøy kommune er ikke kjent.

Rådmannens vurderinger av kommuneproposisjon 2020

Etter rådmannens vurdering inneholder kommuneproposisjonen for 2020 ikke de store endringene i forhold til 2019. På mange måter bærer proposisjon preg av en videreføring av varslede tiltak/virkemidler. Det er etter rådmannens vurdering spørsmål om økning i frie inntekter vil være store nok til å dekke kommunens kostnadsvekst spesielt lønn og finansutgifter.

Rådmannen ser positivt på signaler om å få kompensert for utviklingen i økonomisk sosialhjelp, men vil understreke at Inderøy kommune ikke er sikret en kompensasjon. I strateginotatet har rådmannen dermed heller ikke tatt høyde for dette.

Rådmannen registrer at det ikke kompenseres for økte utgifter knyttet til norm for bemanning i barnehagene. Merforbruket innen oppvekst i 2019 er delvis knyttet til dette og gir utfordringer framover.

Rådmannen ser risiko for at en videre svekkelse av ordningen med finansiering av ressurskrevende tjenester kan gi høyere utgifter for kommunene.

Endringer i kommuneloven innebærer blant annet endret krav til beregning av minimumsavdrag, (forenklet modell). Inderøy kommune har de senere årene beregnet minimumsavdrag etter forenklet modell og rådmannen forventer at avdragene i strateginotatet er tilstrekkelig slik at kommunen ikke får ytterligere merutgifter. Rådmannen forventer at kommuneloven blir tema på folkevalgtopplæringen høsten 2019.

Rådmannen har ikke lagt inn effekter av generell digitalisering i strateginotatet, men viser til omtale om digitalisering innen virksomhetsområdene.

Satsningsområdene innenfor psykisk helse og rus er å betrakte som en oppfølging av de prioriteringer som er gjort i tidligere statsbudsjett.

Kommunens økonomiske status pr. i dag

I opprinnelig driftsbudsjett for 2019 er det lagt til grunn frie inntekter - rammetilskudd og skatteinntekter - på totalt kr 413 mill. kroner. I tillegg er det budsjettet med eiendomsskatt på 15,5 mill kroner, samt rentekompensasjon og konsesjonskraftinntekter. Samlede frie disponible inntekter utgjør iht. opprinnelig budsjett 2019 431 mill kroner.

Revidert nasjonalbudsjett for 2019 angir et inntektsnivå som er 1,6 mill. kroner høyere enn budsjettet. I tillegg forventes en merinntekt på vel 0,3 mill. kroner i eiendomsskatt. Prognose for driften av virksomhetene angir merutgifter på ca. kr 4-5 mill. kroner i 2019 før innsparingstiltak iverksettes. I økonomirapport for første tertial legger rådmannen fram flere innsparingstiltak for å dekke overforbruket, flere tiltak er av engangskaraktér. I budsjettarbeidet for 2020 må man med andre ord fortsatt ta utgangspunkt i at driftsnivået i 2019 er for høyt.

I vurderingen av handlingsrommet for 2020 må derfor prognose for frie inntekter sammenholdes med de *faktiske* utgiftsnivået i 2019 som er 4 - 5 mill kroner høyere enn budsjettet.

Rammer i økonomiplan 2020-2023

Driftsbudsjettet spesifiseres i følgende grupper:

- Frie disponible inntekter
- Finansutgifter

- Fellesutgifter
- Drift av virksomhetene

Frie inntekter 2020-2023

Prognose for frie inntekter i planperioden 2020-2023 viser en vekst fra 2019 til 2020. I prognosen er det tatt utgangspunkt i en 0-vekst i antall innbyggere i Inderøy kommune (6804 innbyggere). For 2019 utgjør frie inntekter 419 mill. kroner. Sammenholdt med kostnadsnivå i 2019 som tar utgangspunkt i budsjetterte frie inntekter på 404 mill kroner, er det en nominell vekst på 15 mill. kroner.

I økonomirapport pr mai varsles det om et merforbruk om lag 4-5 mill kroner i virksomhetene. Som nevnt har rådmannen foreslått tiltak av midlertidig karakter som bl.a. engangsinntekter, vakanser og utsatt iverksettelse av tiltak. Tiltakene kan derfor ikke videreføres i 2020.

Nominell vekst er gjengitt i tabellen nedenfor.

Nominell vekst fra 2019 til 2020	Beløp
Frie inntekter 2020	420 299
Budsjetterte frie inntekter 2019	412 701
Nominell vekst 2019-2020	7 598
Prognose merutgifter 2019	-5 000
Korrigert nominell vekst 2019-2020	2 598

Tabell: nominell vekst fra 2019 til 2020, tall i 1000 kr

Ovenstående tabell viser at vi, med utgangspunkt i prognosen for de frie inntekter i 2019 og kommunens høye driftsnivå, har en positiv nominell vekst. Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med lønns- og prisvekst og andre volumøkninger i kommunens tjenesteproduksjon.

Eiendomsskatt

Rådmannen legger til grunn en skattebelastning på dagens nivå (revidert budsjett 2019). For 2020 gir dette inntekter på 16,2 mill. kroner, 337 000 kroner mer enn budsjettert i 2019. For perioden 2021-2023 legges til grunn inntekter fra eiendomsskatt på 20,8 mill kroner som tilsvarer 4,9 mill kroner mer enn dagens nivå.

Boliger og fritidseiendommer

Dagens skattebelastning for boliger og fritidseiendommer legges til grunn for budsjett 2020. Det gir inntekter på 13,5 mill kroner, 0,5 mill kroner mer enn revidert budsjett for 2019.

For resterende del av perioden legges et inntektsanslag på 18 mill kroner. Dette gir merinntekt på 4,9 mill. kr i forhold til dagens nivå og innebærer en økt skattebelastning.

Eiendomsskatt på næring

Rådmannen legger til grunn et redusert inntektsnivå tilsvarende endringene i regler om nedtrapping av produksjonsutstyr. Dette gir inntekter på 2,6 mill kroner, 218 00 kroner mindre enn i 2019.

For perioden 2021-2023 trappes inntektene ytterligere ned.

Finansutgifter

Avdrag på lån

Rådmannen legger til grunn nedbetalingsplan på lån i gjeldende økonomiplan. For utbygging av helsehus er det lagt til grunn de samme forutsetninger som inneværende økonomiplan. Fra 2021 er lagt inn økte avdrag som følge av investeringer i ny oppvekststruktur.

Prognoser for minimumsavdrag i planperioden avhenger av årets avskrivninger og investeringsnivå. Prognoser for minimumsavdrag indikerer at budsjetterte avdrag ligger 2-3 mill. kroner over minimum i starten av planperioden 2020-2022. Rådmannen vil understreke at anslag på minimumsavdraget og dermed differansen fra budsjetterte avdrag, er beheftet med risiko.

Rentenivå

I inneværende økonomiplan er det lagt til grunn en økende rente fra 2,04 % i 2019 til 2,92 % i 2021 og en økning til 2,94 % i 2022. Dette med grunnlag i anbefalt rentenivå fra Kommunalbanken.

Ordinær p.t rente er pr mai 2,15 %. Inderøy har et gjennomsnittlig rentenivå pr mai 2019 på 2,03 %.

Dette stemmer overens med forutsetningene som ble lagt til grunn.

Rådmannen legger til grunn samme forutsetninger for økonomiplan 2020-2023.

Fellesutgifter

Fellesutgifter omfatter følgende komponenter:

- Avsatt til lønnsoppgjør og endringer i pensjonsutgifter
- Prisvekst
- Tap på fordringer
- Utgifter til drift av eiendomsskattekontor
- Inntekter fra salg av konsesjonskraft
- Inntekter fra selvkost vann og avløp

I sammenheng med strateginotatet ønsker rådmannen å rette hovedfokuset primært på kostnader knyttet til lønnsoppgjør og pensjon, siden det er disse postene som er mest utfordrende i løpet av neste økonomiplanperioden.

Lønnsoppgjør 2020

I budsjett 2020 er prognose for lønnsreserve til å finansiere lønnsoppgjør 2020 og helårsvirkning av lønnsoppgjør 2019 lagt inn. Rådmannen har lagt til grunn samme forutsetninger for lønnsoppgjør 2020 som resultatet av lønnsoppgjøret for 2019. Det vil si 3,2 % fra 1.mai. Dette gir anslått en økning i lønnsutgiftene på omlag 10 mill. kroner.

Pensjon

Ved budsjettering av pensjon legges prognoser fra aktuar til grunn. Gjeldende økonomiplan viser økende pensjonsutgifter i perioden 2020-2023 og legges til grunn for økonomiplan 2019-2022.

I kommuneproposisjon signaliseres en negativ utvikling i pensjonskostnader i 2019, uten at dette er nærmere spesifisert. Rådmannen har dermed ikke innarbeidet økonomiske konsekvenser av denne varslede utviklingen.

I strateginotatet ligger samme forutsetninger for pensjon som inneværende økonomiplan. Dette innebærer en økning av utgiftene fra 2019 til 2020 på omlag 2,8 mill kroner.

Prisvekst

I kommuneproposisjonen for 2020 signaliseres en forventet prisvekst på varer og tjenester. Rådmannen har lagt inn konsekvenser av en antatt prisvekst på 1 % i forhold til dagens nivå på kjøp av varer og tjenester (155 mill kroner). Prisveksten vil utgjør omlag 1,5 mill kroner. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at man i senere år har pålagt enhetene til å foreta en minimum innsparing tilsvarende nivå på prisvekst, og at men dermed kun ved unntak har kompensert for prisveksten i detaljbudsjett for driftsenhetene.

I tillegg vil man måtte ta høyde for diverse endrete behov i tjenesteproduksjon i de ulike driftsenhetene. Det er på det nåværende tidspunkt ikke foretatt en utfyllende kartlegging av hva disse behovene er, men i beskrivelsen nedenfor er det beskrevet de utfordringer som man vet om pr. dato. I den videre budsjettprosessen vil rådmannen ha et større fokus på dette, og vil komme tilbake til dette i rådmannens endelig budsjettforslag.

Oppsummert kan det økonomiske utfordringsbildet framstilles på følgende måte:

Utfordringsbilde	Forutsetninger	Beløp
Nominell vekst i frie inntekter og driftsnivå i	Jf. tabell over	2598
Prisvekst	1 % av kjøp av varer og tjenester	-1 500
Lønnsvekst	3,2 % fra 1.5. + overheng fra 2019	-10 000
Pensjonsutgifter	Fra gjeldende økonomiplan	-2 780
Finansutgifter	Iht. gjeldende økonomiplan	-3 986
Sum utfordringsbilde pr mai 2019 sentrale utgifter og inntekter		--15 668

Utfordringsbildet virksomhetsområdene

Oppvekst

Det er behov for økte ressurser knyttet til IKT/digitalisering på oppvekstområdet.

Dette med bakgrunn i følgende:

- Kvalitetsplan for oppvekst 2018-2021, vedtatt 16.10.18, med fokusområde digital læring/digitalisering i barnehage og skole.
- Det jobbes p.t. med en strategisk plan for IKT og digitalisering som bl.a. vil omhandle kompetanseheving for ansatte og et forslag til nivå på skoler/trinn angående pc-tetthet, ipad-tetthet og digitale skjermer.
- Vedtak om satsing på Dysleksivennlig skole i 2018.
- Et av kravene for å bli godkjent som dysleksivennlig skole, er:
 - *Sørger for at alle lærere har kompetanse i tilpasset undervisning for elever med lese- og skrivevansker, språkvansker og mattevansker.*
- Dette vil stille krav til skolene/kommunen om kompetanse og verktøy som kan ivareta elever med dysleksi og/eller andre lese- og skrivevansker.
 - *Her ligger indirekte kostnader knyttet til bl.a. tilgang til PCer/iPader/digitale skjermer=tavler, tidsressurs til en eller flere ressurspersoner, kompetanseheving hos ansatte, både IKT-kompetanse og faglig kompetanse iht. lese- og skrivevansker, dyskalkuli og SSV.*
 - *Det kan også bli aktuelt med lisenser til programvare.*

- Vedtak knyttet til DigInn. Det vises til pågående arbeid i e-fagråd oppvekst vedr. adm. fagsystem, meldingssystem (sms) (i stedet for Mobilskole) m.m.
- Fagfornyelsen som innføres 01.08.20.
- Digitale ferdigheter som grunnleggende ferdighet. Ferdighetsområder i digitale ferdigheter er: 1) Bruke og forstå, 2) Finne og behandle, 3) Produsere og bearbeide, 4) Kommunisere og samhandle, 5) Utøve digital dømmekraft.
- Digital kompetanse hos barnehagelærere og lærere

NAV

Prognoser og regnskap viser en økning i utgifter økonomisk sosialhjelp fra høsten 2018.

Kostnadsveksten på 1,8 mill kroner er lagt inn i økonomiplanperioden. Årsakssammenhengen er sammensatt. En viktig faktor som påvirker utgiftsnivå på økonomisk sosialhjelp er antall bosatte flyktninger som er ferdig med sitt introduksjonsprogram, men som ikke har klart å komme ut i jobb eller utdanning. Vi registrerer at det er fortsatt mange som er avhengig av økonomisk sosialhjelp. Kommunen deltar i blant annet Interreg prosjektet som skal være et virkemiddel som legger til rette for at flere i målgruppen kommer ut i arbeid eller utdanning. Etablering av et slikt tilbud vil imidlertid ta tid, og man har dermed ikke klart å ta ut noe effekt av dette arbeidet ennå. Det må for øvrig nevnes at det er mange kommuner som har et lignende utfordringsbilde.

Videre har kommunesektoren fått en større belastning innenfor økonomisk sosialhjelp som en følge av endring i statlige ytelser. Regelverket for AAP ble endret fra 1.1.2018. Dette medførte at færre hadde krav på ytelsen og varigheten av ytelsen ble kortet ned. Resultatet av dette har vært at flere innbyggere er avhengig av økonomisk sosialhjelp til livsopphold. I revidert nasjonalbudsjett fr 2019 er det signalisert at kommune skal få noe kompensasjon for økte utgifter som følge av nytt regelverk for AAP. Størrelsen på kompensasjon er ikke kjent.

Fra 1.1.2019 overtok Nav ansvaret for økonomisk sosialhjelp til innbyggere i introduksjonsprogrammet, noe som har medført økte utgifter til flyktninger under 5 år i NAV sitt budsjett.

Helse og omsorg

- Behovet for en kapasitetsøkning innenfor hjemmebaserte tjenester. HDO plasser.
 - Det er behov for å øke bemanningen på Næss og omsorgsboligene i Inderøyheimen, slik at pleiefaktoren er tilnærmet 0,6 pr boenhet. Samlet vil det bety omtrent 7 årsverk eller omlag kr 4 mill. Kapasiteten må bygges gradvis hvert år fremover slik at man når denne «normen» innenfor planperioden.
- Mer satsning på forebygging, friskliv, hverdagsrehabilitering/mestring vil kreve mer ressurser i tiden fremover.
- Digitalisering – her er det tiltak på gang, men det nevnes behovet for økt fokus på digitalisering og uttak av gevinster, ut fra at det skal brukes midler på å rekruttere.
- Økt aktivitet i hjemmebaserte tjenester – åpen omsorg. Det vil trolig dreie seg om en økning i siste del av planperioden.
- Ambulant team – bemanning som dekker på helg og kveld. En gradvis økning i planperioden. 2 årsverk – kr 1,1 mill. kroner.
- Overgang fra institusjon til HDO Mosvik. Mosvik omsorgssenter skal bemannes med en pleiefaktor på 0,6. dette er noe mindre enn de ressurser som ble overført fra Mosvik til Inderøyheimen. Samlet vil man effektivisere med omtrent 2 årsverk. Dette kan gå til «avregning» på andre tiltak.

- Legetjenesten – er under endring. Det antas at dagens budsjett skal være innenfor kostnadsbildet for 2019, men at dette utfordres noe i planperioden.
- Helsesøster – behov for økte ressurser for å komme innenfor «anbefalt» norm
- Innvandrertjenesten og utfordringsbilde er kjent.
- Andre utfordringer:
 - Rekruttering
 - Kompetanse
 - Turnover
 - Ytterligere behov for omstillinger

Utfordringsbilde lengre sikt:

- Bemanning i nye HDO plasser. Litt avhengig av når neste byggetrinn blir ferdig (32 HDO plasser). Her er det behov for finansiering av all bemanning omtrent 18 årsverk – ca. kr 11 mill.

Eiendom og kommunalteknikk

Enheten går, som flere andre kommunale enheter, inn i en periode med store endringer i forbindelse med nye helsebygg og oppvekstsenter. Ut over dette er det noen utfordringer som må nevnes for økonomiplanperioden.

- Etter vinteren 2019/2020 går vinterdriftsavtalene for rodene Sandvollan, Straumen og Røra ut. Disse må da lyses ut på ny, og dette representerer en usikkerhet i forhold til kostnader framover. Nytt anbud bør legges ut i slutten av 2019.
- Strømutgiftene har økt betydelig fra 2018 til 2019. Her vil markedet bestemme de framtidige strømprisene, og det er lite som tilsier at vi får priser på nivå med de siste årene i nærmeste framtid.
- De kommunale vegene har et veldig stort vedlikeholdsbehov, og behovet for mer midler per meter veg innenfor denne funksjonen vil være stort også fremover.
- Spiren representerer en usikkerhet i form av både antall leietakere gjennom Tindved, men i stor grad også på grunn av redusert arealbehov for flyktningetjenesten. Det vil være en utfordring å dekke inn husleietapet etter flyktningetjenesten.
- Inderøy kulturhus AS drifter bygningsmassen ved AKSET, og meldte i forbindelse med budsjett 2019 et behov for 1 million mer i driftsmidler. Det ble bevilget 500.000, og de melder fremdeles om økonomiske utfordringer.
- En økning i andelen fastleger som er kommunalt ansatte vil kunne medføre økonomiske konsekvenser.
- I forbindelse med realiseringen av nytt oppvekstsenter vest, vil man, i likhet med helsehusprosjektet, måtte forvente et behov for ytterligere ressurser i form av en prosjektleder. Man har gjort seg positive erfaringer så langt ved å ha en egen prosjektleder sett opp mot innleide ressurser.

Satsingsområder og effektiviseringsarbeid

Innledning

I forbindelse med at rådmann la fram sitt forslag til budsjett og økonomiplan for perioden 2019 – 2022, ble det blant annet beskrevet sentrale grep som man ønsket å ta i bruk for å effektivisere kommunens drift:

- Sykefraværs-/nærværsprosjekt
- Økt satsning på digitalisering
- Etablering av et regionalt innkjøpssamarbeid på Innherred

I neste budsjett- og økonomiplanperioden vil man fortsatt holde fokus på disse satsningsområdene. I det følgende vil man gi en kort beskrivelse av hvordan man har tenkt å gjøre dette, samt at man også gir en beskrivelse av andre momenter som rådmannen vurderer det er viktig å ha fokus på.

Pågående organisasjonsutvikling og effektiviseringsprosjekter

For å møte det økonomiske utfordringsbilde er det vedtatt større strukturelle endringer. Rådmannen arbeider med iverksetting av strukturendringer, herunder omstillinger og effektiviseringstiltak som på sikt skal gi innsparing i drift.

I økonomiplan 2020-2023 forventer rådmannen at følgende prosesser vil gi effekter:

- Iverksetting av oppvekststruktur
- Omstilling innen helse, omsorg og sosial med bygging av helsehus
- Diginn – digitaliseringsprosjektet startet i 2018.
- Sykefraværprosjekt med formål å redusere sykefravær.
- Etablering av Innherred Innkjøp

Det er behov for å se på andre tiltak som har effekt på kort og lang sikt. Det ligger et effektiviseringskrav til kommunene på 0,5 % i kommuneproposisjonen. Rådmannen vil ikke legge inn et generell innsparing knyttet til effektivisering for å få balanse i økonomiplanen.

Oppvekststruktur

Kommunestyret vedtok i sak 26/10 i mars 2019 oppvekststruktur, som blant annet innebærer investeringer i nytt skole og ny barnehage. Bygningsmassen med basseng ved dagenes Mosvik skole beholdes. Ny struktur skal *gjeldende fra og med skole-/barnehageår 2021/2022*.

Rådmannen har i strateginotatet lagt til grunn følgende forutsetninger og prognoser for drift iht. kommunestyrets vedtak:

- For 2021 er det lagt til grunn 40 % av forventet helårseffekten. Planleggingen pr dato viser at prosjektering og byggeperioden kan ta noe lengre tid enn forutsatt i utredningen. Dette kan medføre at økonomiske effekter ikke oppnås høsten 2021. Rådmannen legger i strateginotatet til grunn framdriften i politiske vedtak.
- Fra 2022 oppnås helårseffekt
- Oppvekstsektoren forventes å oppnå en effektivisering i bemanning, men vil få økte skysskostnader, netto innsparing på 1,5 mill kroner i 2021 og 3,8 mill kroner pr år fra 2022.
- FDV er lagt til Eiendom og kommunalteknikk. Kommunestyrets vedtak innebærer at kombinasjonsbygget ved Mosvik skole beholdes samt Mosvik barnehage. Netto innsparing i FDV er anslått til 200 000 kroner i 2021 og 450 000 fra 2022 (helårseffekt). Prognoser for FDV

for vedtatt barnehagestruktur gir isolert en negativ effekt på 305 000 kroner (505' i forskjell mot B1A). Ved å beholde kombinasjonsbygget med basseng justeres prognosen for reduserte kostnader til FDV til om lag 450 000 kroner totalt sett. På energisiden forventes ikke reduserte kostnader da energiforbruket ved bassenget er høyt.

- Økte finansutgifter fra 2021.

Omstilling helse og omsorg

Inderøy kommune har igjennom helseutredningen pekt på behov for å planlegge for store endringer i fremtidens helse - og omsorgstjenester. Insitamentet for endringer ligger i at dagens tjenestetilbud/innretting ikke vil være bærekraftig i framtiden, og de kommende helseutfordringene kan ikke løses gjennom bare å øke dagens aktivitet, herunder flere institusjonsplasser eller gjennom å skaffe mer fagpersonell.

Tjenestene vil måtte se annerledes ut i framtiden. Arbeidsmetodene må endres for å få til de gode løsningene, der aktiv omsorg, egenmestring og hverdagsrehabilitering blir helt sentralt innenfor samtlige tjenesteområder. Omleggingen skal først og fremst bidra til at brukere av tjenestene får bedre muligheter til å mestre egen hverdag til tross for sykdom, problemer eller funksjonsnedsettelse.

Det innebærer at tjenestene må organiseres slik at de støtter opp under og utløser alle de ressursene som brukeren selv har.

Arbeidet med å implementere de tilrådsninger helseutredningen har pekt på er igangsatt og det har bidratt til å dempe de økonomiske utfordringer i inneværende år.

Det er behov for å styrke bemanningen ved omsorgsboligene i Inderøyheimen og på Næss. I helse og omsorgsutredningen er det antatt en bemanningsnorm på 0,6 årsverk pr boenhet. For å komme i mål må sektoren styrkes med flere årsverk.

Det er vedtatt en dreining av tjenestene med flere omsorgsboliger med bemanning og mindre institusjonsplasser. Dette skal gi effekt ved at man frigjør ressurser for å styrke hjemmebaserte tjenester, herunder å øke bemanningsnorm i omsorgsboligene i Inderøyheimen og på Næss.

Når nytt omsorgsbygg i Mosvik tas i bruk i 2020 vil det frigjøre omtrentlig 3 årsverk som kan benyttes til å øke bemanningsnormen i omsorgsboligene i Inderøyheimen og på Næss.

Januar 2019 flyttet man beboere fra Mosvik sykehjem til Inderøyheimen. Flyttingen var planlagt høsten 2019. Ved å samle driften av to institusjoner og kjøkken tidligere enn først antatt, ble det beskrevet en engangseffektivisering i 2019 på kr 3,5 mill. Prognoser så langt viser at tiltaket gir effekter på flere områder enn først antatt. Tiltaket kan videreføres i deler av 2020, men må sees i sammenheng med styrket bemanning i omsorgsboligene. Dette må i så fall utsettes til høsten 2020.

Bygging av nytt helse og omsorgsbygg i Straumen er under planlegging. Byggestart er planlagt høsten 2020. Det vil da være behov for å finne løsninger for å dekke behovet for de funksjoner som Inderøyheimen ivaretar i dag. Det må forventes økte driftskostnader i perioden frem til nytt helse og omsorgsbygg i Straumen står ferdig. Mye av dette vil skyldes at man får drift på flere ulike steder.

I planperioden må det forventes at dekningsgraden på HDO blir lavere enn det man har i dag. Mulige tiltak for å øke dekningsgraden.

- Ved behov kan flere rom benyttes som to-sengsrom for korttidsopphold (kan gi opptil 6 ekstra plasser).

Det er avsatt midler til innføring av velferdsteknologi i sektoren. Det er gjort flere tiltak innenfor velferdsteknologi. Man har hatt fokus på kompetanseheving for ansatte i sektoren. Det er planlagt flere velferdsteknologitiltak i sektoren inneværende år og i planperioden. Effekten av disse tiltakene vil man kunne se ved at man frigjør tid til andre oppgaver og en forbedret kvalitet på tjenester. Tiltakene må forventes å være en supplement til dagens tjenester og bidra til å dempe etterspørselen på helse og omsorgstjenester.

Digitalisering - Diginn

Arbeidet med digitalisering i Inn-Trøndelagsregi er i gang. Prosjektorganisering er på plass, og prosjekter er under arbeid. Det er for tidlig å angi økonomiske effekter kan ikke tallfestes pr dato, men for å kunne hente ut en effektiviseringsgevinst, vil en videre satsning innenfor digitalisering kunne medføre behov for kapasitetsøkning.

Innherred Innkjøp

Innherred innkjøp ble etablert fra 1.1.2019 med Inderøy kommune som vertskommune. Innkjøpssamarbeidet vil få sitt første hele driftsår i 2020. All planlagt bemanning er på plass og dermed har rådmannen forventninger til at effektive innkjøp skal gi økonomiske gevinster i løpet av økonomiplanperioden. Rådmannen vil komme tilbake til dette i hans endelige forslag til budsjett og økonomiplan for perioden 2020 - 2023.

Sykefraværprosjektet

Med utgangspunkt i budsjettvedtaket for inneværende år, har rådmannen foretatt en rekruttering av en personal- og utviklingsrådgiver, som har oppfølging av sykefraværprosjektet som hovedoppgave. Vedkommende starter i jobben i august 2019 og rådmannen forventer at man kan komme godt i gang med prosjektet i løpet av 2020.

I tillegg vil man ha kommet i gang med et lederutviklingsprogram, finansiert gjennom OU-midler. Rådmannen forventer dermed at man i kommende økonomiplanperioden kan prioritere dette arbeidet høyt.

Helseplattformen

Helseplattformen er en anskaffelse og innføring av en ny felles pasientjournal (PAS/EPJ) ved sykehus og kommuner i hele Midt-Norge. Journalen skal sette pasienten i sentrum på alle nivå i helsetjenesten.

Det er første gang det etableres en felles løsning for kommune- og spesialisthelsetjeneste, fastleger og avtalespesialister. Gjennom Helseplattformen er Midt-Norge utprøvingsregion for det nasjonale målbildet «En innbygger - én journal».

I februar 2019 vedtok styret i Helse Midt-Norge RHF, etter en lengre anbudsperiode, å opprette Helseplattformen AS for å gjennomføre anskaffelsen. Dette medfører at opsjonskommunene (derav Inderøy) har en ny avtalepart og opsjonene må fornyes. Helse Midt-Norge er foreløpig eeneier av Helseplattformen AS, men slik at opsjonskommunene kommer inn i AS-et etter hvert som opsjonen utløses.

Så langt i forhandlingsprosessen ser det ut til å bli en gjennomsnittlig kostnad for kommunene på ca. kr 300 pr. innbygger. For Inderøy kommune tilsvarer dette en brutto årlig kostnad på 2,0 mill. kroner med anslagsvis 50/50-fordeling mellom investering og drift. Kommunene bør også avsette midler til opplæring, dersom dette helt eller delvis ikke kan legges inn i innføringsprosjektet og forsvares som en del av investeringene.

Fra dette beløp kan etter hvert fratrekkes dagens kostnader til journalsystemer som pr. i dag er i bruk i tjenesteproduksjonen, slik at netto årlige kostnader blir langt lavere, avhengig av hvor fort man kan si opp dagens avtaler som ikke trengs etter innføring av Helseplattformen.

Den anslagsvise prisen pr. innbygger er selvsagt både foreløpig og usikker, men et greit anslag å bruke i økonomiplanarbeidet for 2020-23. Det er forutsatt at innføringskostnadene dekkes av investering/lån. Den andre halvparten er årlige driftskostnader knyttet til lisenser til EPIC, driftskostnader hos Helseplattformen AS m.m.

I løpet av økonomiplanperioden vil man dermed ha et økt fokus på innføring av Helseplattformen i kommunen. Dermed ønsker man allerede nå få synliggjort de økonomiske konsekvenser i neste økonomiplan. Helseplattformen blir tatt opp politisk i en egen sak i løpet av juni 2019. Dette for å øke bevisstheten rundt denne prosessen, også på et politisk nivå. På det nåværende tidspunkt er det vanskelig å forskuttede eventuelle effektiviseringsgevinster av dette prosjektet, utover at man forventer at man får en mer sømløs elektronisk kommunikasjon og samhandling mellom ulike helsetjenester på tvers av forvaltningsnivå og kommuner.

Mulige virkemidler

Mulige innsparingstiltak - innspill fra ledergruppen

Som nevnt har rådmannen og ledergruppen arbeidet for å få fram mulige innsparingstiltak. I vedlegg til strateginotatet er det listet opp en rekke tiltak. Tiltakene er ennå ikke konsekvensvurdert, dvs. ikke vurdert ut fra hensiktsmessighet, effekt, uheldige konsekvenser på tvers av enheter, etc. Ø. Rådmannen velger likevel å legge ved dette notatet, slik at det kan danne et grunnlag for politiske styringssignaler. Innspillene vil bli vurdert i det videre budsjettarbeidet.

Reduksjon av minimumsnivå for avdrag

I inneværende økonomiplanen er det for 2020 budsjettet med 36,5 mill. kroner i avdrag. Anslått minimumsavdrag utgjør 33 mill. kroner. Budsjettet for 2020 kan legges på nivå med anslått minimumsavdrag, selv om dette vil innebære noe risiko. Økonomisk effekt i 2019 utgjør 3 mill kroner.

Reduserte avdrag vil medføre noe økte renteutgifter og økt renterisiko.

Økning i promillesats for eiendomsskatt

I rådmannens strateginotat er det lagt til grunn samme skattebelastning i 2020 som inneværende år. Dette ut fra politiske styringssignaler om at skattebelastning som følge av innføring av på eiendomsskatt må holdes så lav som mulig.

Ovenstående virkemidler gir en viss handlingsrom, men er i første omgang ikke innarbeidet i rådmannens første anslag for neste økonomiplanperiode.

Oppsummering av utfordringsbildet for 2020 og videre arbeid

Strateginotat for 2020 viser et utfordringsbilde på om lag 6 mill. kroner før krav til et netto driftsresultat legges inn i budsjettet. Netto driftsresultat på 2 % av driftsinntektene tilsvarer om lag 11 mill kroner. Utfordringsbilde øker dermed til 17 mill kroner. Utfordringsbildet i planperioden 2021-2023 ligger om lag på samme nivå.

Følgende tabell viser dette:

Korrigert utfordringsbilde for 2020	Beløp i 100 kr
Jf tabell over	-15 600
Bredbåndsatsing avsluttes	3 000
Iverksatt omstillinger og innsparingstiltak	6 600
Korrigert utfordringsbilde	-6 000
Mål om 2 % netto driftsresultat	-11 000
Utfordringsbilde ift økonomisk mål	-17 000

I tillegg vil utfordringsbildet også bli påvirket av følgende momenter:

- Endrede behov for tjenesteproduksjon ut i enhetene
- Frigjøring av ressurser til vedtatte satsningsområder, blant annet innenfor digitalisering
- Økt behov for driftsmidler innenfor Kulturhuset AS. Dette vil for øvrig også utløse behov for en overordnet diskusjon om framtidig organisering og tjenesteproduksjon innenfor kulturhuset.

Ovenstående oppsummering er ikke uttømmende, og det vil på det nåværende tidspunkt være vanskelig å komme med konkrete økonomiske anslag om hva dette vil medføre av økte driftsutgifter. Rådmannen nevner dette likevel i dette strateginotatet, slik at også dette kan danne et grunnlag for en politisk diskusjon og/eller prioritering.

Ovennevnte legger rådmannen til grunn for det videre arbeid med budsjett og økonomiplan. Rådmannen vil i den videre prosessen ha et generelt fokus på effektiviseringstiltak og arbeide med å finne ytterligere effektiviseringstiltak for å balanse i driften.

Rådmannen vil påpeke at tiltaket om å redusere avdrag til minimumsavdrag står i motsetning til målsettingen om lavere gjeldsgrad. Det er likevel viktig at kommunens langsiktige målsetting opprettholdes. Dette for å kunne opprettholde målsetting om å få en bærekraftig kommuneøkonomi.

I det videre er det viktig å presisere at rådmannen ikke kommer til å legge opp til bruk av disposisjonsfond

Investeringsrammer 2020- 2023

I strateginotatet legger vi til grunn investeringsnivå som er vedtatt i gjeldende økonomiplan. I planperioden skal det investeres betydelig i innen helse og omsorg og oppvekststruktur.

Helsehus

I K-sak 48/17 «Helse og omsorgsutredning. Anbefaling», vedtok kommunestyret 11.12.17 en samlet bygge- og investeringsplan for Omsorgsboliger Mosvik og Inderøy helsehus (2 faser) med en estimert

kostnad på 448 millioner kroner. Det forutsatte en salgsinntekt for Inderøyheimen på 15 millioner kroner og at prisene var basert på prisnivå i 2017.

Estimerte kostnader fordelt på byggeprosjekter:

Byggeprosjekt	Estimert kostnad i mill. kroner
Omsorgsboliger Mosvik	86
Inderøy helsehus, fase 1	273
Inderøy helsehus, fase 2	89
Sum	448

Endringer i bestillingen i K-sak 48/17 Helse og omsorgsutredning. Anbefaling

- I F-sak 31/18 «Tomtevalg helsehus-ny vurdering», vedtok formannskapet 18.04.17 å bygge det nye helsehuset på tomta til Inderøyheimen.
- I K-sak 37/18 «Bygging av boliger for heldøgns omsorg i Mosvik» vedtok kommunestyret 01.10.18 at Mosvik HDO bygges for 24 heldøgns plasser med heldøgns omsorg.
- I K-sak 38/18 «Lokalisering og drift av kjøkken» vedtok kommunestyret et delvedtak 01.10.18 på at mottakskjøkken i helsebygget Mosvik utformes slik at det kan reåpnes som institusjonskjøkken dersom framtidige tilskudd fra staten muliggjør dette.

Endrede estimerte kostnader fordelt på byggeprosjekter:

Byggeprosjekt	Estimert kostnad i mill. kroner
Omsorgsboliger Mosvik, 4 nye omsorgsboliger og prisregulert fram til mars 2019	101
Inderøy helsehus (fase 1), prisregulert fram til februar 2020 *	332
Inderøy helsehus (fase 2), prisregulert fram til februar 2020 **	93
Sum	526

Merknader:

*Kostnader justert for feil i bygge- og investeringsplan, tilleggsarealer 873m².

**Kostnader justert for 4 færre omsorgsboliger, fradrag i arealer 192m².

Ny vurdering av prosjektkostnader fordelt på byggeprosjekter:

Rådmannen orienterte formannskapet i møte 15.05.19 om den økonomiske situasjonen for de planlagte byggeprosjektene.

Avsatte rammer i økonomiplan 2019-2022 og budsjett 2019 er basert på budsjett og investeringsplan i K-sak 48/17 «Helse og omsorgsutredning. Anbefaling». Disse kostnadene er basert på grovanalyser og prisnivået pr. 2017.

Det er nå gjennomført en anbudskonkurranse for prosjektet omsorgsboliger Mosvik. Etter en evaluering/juryering av innkomne tilbud ble Stjern Entreprenør tildelt kontraktsarbeidet.

Inderøy helsehus, fase 1, er nå videreutviklet med utredninger i en god prosess med bred forankring i organisasjonen. Disse arbeidene vil danne grunnlaget for en planlagt pris- og designkonkurranse høsten 2019.

Basert på tilbudet fra Stjern Entreprenør på planlegging og bygging av omsorgsboliger i Mosvik, har rådmannen bestilt og mottatt en tiltaksplan av 22.05.19 for å synliggjøre mulige besparelser i

prosjektet. Etter en vurdering av denne planen, vedlagt dette dokumentet, anbefaler rådmannen kommunestyret å avsette en budsjetttramme på 118,9 mill. kroner for dette prosjektet, kf. tabell nedenfor. Men at rådmannen i samspillfasen av prosjektet vurderer alle mulige kostnadsreducerende tiltak med et budsjettmål på 115 mill. kroner.

Inderøy helsehus, fase 1, er nå utviklet til et nivå som gir mer pålitelige og riktige prosjektkostnader. I tabellen nedenfor er kostnadene regulert med en stipulert økning av prisnivået fram til februar 2020.

Byggeprosjekt	Bruttoarealer i m ²	Kostnad pr m ²	Prosjektkostnad i mill. kr	Merknad
Omsorgsboliger Mosvik	2 627	45 261	118,9	Basert på tilbud fra Stjern Entreprenør og tiltaksplan, inkl. prisstigning i byggeperioden
Inderøy helsehus (fase 1)	9 150	38 000	348,0	Prisnivå pr. februar 20
Inderøy helsehus (fase 2)	2 446	45 000	110,0	Prisnivå pr. februar 20
Sum prosjektkostnader alle byggetrinn	14 415	40 021	576,9	

Forslag til endring av økonomiske rammer:

Med grunnlag i ovennevnte tabell foreslår rådmannen at det avsettes følgende økonomiske rammer for ovennevnte byggeprosjekter i økonomiplan 2020-2023 og i framtidige investeringsbudsjett:

(Alle tall oppgitt i mill. kroner)

Byggeprosjekter	2020	2021	2022	2023	2020-23
Omsorgsboliger Mosvik	78,711	0	0	0	78,711
Inderøy helsehus (fase 1)	40,000	248,00	60,000	0	348,000
Sum	118,711	248,00	60,000	0	426,711

Det er i tidligere budsjetter avsatt 40,189 mill. kroner til delfinansiering av planlegging og gjennomføring av de planlagte byggeprosjektene.

Det vises til eget vedlegg som viser forslag til besparelser for prosjektet.

Oppvekstutredning

Vedtatt investering i oppvekststruktur legges til grunn med en samlet investering på 147,7 mill kroner inkl. mva. Det legges ikke inn investeringer i øvrige skoler og barnehagene.

Konklusjon

Ovenstående viser at budsjettarbeid for kommende økonomiplanperioden vil bli krevende. Strateginotatet skisserer et foreløpig utfordringsbilde på ca. 17 mill. kroner i 2020 når det legges til grunn et netto driftsresultat på 2 %. I perioden 2021 til 2023 utgjør utfordringsbildet fra 12 til 19 mill. kroner. Rådmannen forventer at dette økonomiske utfordringsbildet vil øke i løpet av budsjettprosessen. Rådmannen vil holde det politiske styringsnivå fortløpende orientert om dette.

Økonomirapport for første tertial 2019 viser et for høyt driftsnivå som vil få effekt også i 2020 da iverksatte tiltak ikke har varig effekt. Dette indikerer at det vil bli utfordrende å få på plass et budsjett i balanse.

Prognoser for befolkningsutvikling viser nedgang samt dreining mot flere eldre. Dette vil få konsekvenser for nivået på frie inntekter og kostander knyttet til tjenestetilbudet.

Strateginotatet tyder på at vi sannsynligvis vil måtte gå på akkord med de generelle prinsipper for god økonomistyring i kommunen. Investeringsbehov og eventuelt redusert avdragsnivået til et minimum medfører økende gjeldsgrad, samt at det vil bli lite sannsynlig at vi klarer å budsjettere med et netto driftsresultat på 2 % av brutto inntektsnivå. Som angitt vil rådmannen unngå i det lengste å bruke disposisjonsfond for å balansere budsjettet.

Samtidig må det også nevnes at det er satt i gang store omstillingsprosesser som på sikt vil kunne føre til en mer kostnadseffektiv tjenesteproduksjon. I strateginotatet er det lagt inn foreløpige anslag på gevinster både innen helse og omsorg og oppvekst. Når det gjelder effekter av ny organisering innen helse og omsorg er det i inneværende økonomiplanen lagt inn en effektiviseringsgevinst fra 2021 på 7,3 mill kroner. I strateginotat for 2020-2023 ligger denne effekten uendret. For oppvekstsektoren er det lagt inn en effektiviseringsgevinst på 1,5 mill. kroner fra 2021 og 3,8 mill. kroner fra 2022 med utgangspunkt i politisk vedtak fra mars 2019. Rådmannen vil i det videre budsjettarbeidet vurdere tidspunkt og effekt av dette.

Rådmannen peker spesielt på forventninger til effektiviseringsgevinster til Inn-Trøndelags digitaliseringsprosjekt Diginn og Innherred Innkjøp. Det finnes gode praksiseksempler på at omfattende digitaliseringssatsinger har ført til mer effektiv tjenesteproduksjon og innsparinger som følge av bedre innkjøpsavtaler. Vi er nødt til å utfordre handlingsrommet i denne sammenheng. Det er imidlertid for tidlig å anslå effektiviseringsgevinster av dette arbeidet.

Satsingen på sykefraværprosjektet vil få full prioritet fra høsten 2019 da prosjektleder er på plass. Rådmannen har forventninger til arbeidet skal få ned sykefraværet og at vi også oppnår arbeidsmiljømessige og økonomiske gevinster av dette arbeidet.

Den videre budsjettprosessen vil inneholde en tett involvering av enhetsledernivået. Formannskapet vil bli holdt fortløpende orientert om progresjonen i arbeidet. Det er planlagt at rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan for perioden 2020 – 2023 blir lagt fram for formannskapet den 22. november, med endelig behandling i kommunestyret den 9. desember.